

THPTS:n kesäseminaari 2018 – Työväestö ja demokratia

”Sivistyksellisen demokratian” käsite sosiaalidemokraattisessa sivistyspolitiikassa ja -toiminnassa

Esitelmässä työväen ja demokratian aihetta tarkastellaan sosiaalidemokraattisen työväen sivistystyön näkökulmasta.

Demokratian käsite oli keskeinen osa työväen sivistystyötä ja myös sosiaalidemokraattista koulutuspolitiikkaa viimeistään 1930-luvulta alkaen, mutta sivistys ja demokratia liitettiin lopullisesti yhteen ”sivistyksellisen demokratian” käsitteen kautta 1940-luvulta alkaen. Esitelmässä keskitytään tämän käsitteen käyttöön sosiaalidemokraattisessa koulutuspuheessa Suomen sosialidemokraattisen puolueen ja Työväen Sivistysliiton piirissä ajanjaksolla 1945—1970. Käsitettä tarkastellaan hyvinvointivaltiokehityksen viitekehityksessä.

Sivistyksellisen demokratian käsitehistoriallinen analyysi kertoo tarinaa sivistyksen asemasta osana laajaa yhteiskunnallista kehitystä. Käsitteen taustalla vaikutti aktiivinen ja laaja kansansivistystyön kenttä, jolla myös sosiaalidemokraatit olivat olleet aktiivisia aina 1800-luvun lopulta alkaen. Kansansivistys demokratisoi sivistystä: sivistyksestä oli kehittynyt jotakin, joka kuului kaikille, ei vain yläluokille. Sivistyksellisen demokratian puhe oli jatkumoa tälle kehitykselle ja sen tulkinnoille.

Esitelmässä kuvataan, kuinka demokratia ja sivistys kytkettiin sos.dem. koulutuspuheessa valtion, yhteiskunnan ja yksilön – sekä luokan – välisen suhteen kehitysprosessiksi. Tasa-arvopuheen lisäksi sivistyksellinen demokratia käsitteli kansallisen kulttuurin ja ”henkisen” elämän aktivoimista, työväenluokan integroimista koulutukseen ja kulttuuriin, sekä työväenluokan vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä sivistyksen kentällä. Sivistyksen ja demokratian liiton kiinnostava erityispiirre on, että se sisälsi uutta ja vanhaa: sivistyksen demokratisointi merkitsi uudistusta ja edistystä, mutta samanaikaisesti sivistykselle annettiin hyvin perinteisiä sisältöjä.